

कृदरम् Ved. 1 A store-room. -2 The lap. -रः 1 Granary, a cupboard. -2 A house.

कृधु a. Ved. 1 Shortened, mutilated. -2 Deficient; प्रतीत्येन कृधुना तृपासः Rv. 4. 5. 14.

कृप् I. 1 **Ā.** (कपति, कृपित) To have pity or mercy. -II. 10 P. (कृप (पा) यति) 1 To be weak. -2 To pity; पुंसः कृपयते भद्रे सर्वात्मा प्रीयते हरिः Bhāg. 8. 7. 40. -3 To mourn, grieve, lament; अश्रूणि कृपमाणस्य यानि जीतस्य नात्रुः Av. 5. 19. 13.

कृपः The maternal uncle of अश्वत्थामन. [He was born of the sage Saradvat by a nymph called Jānapadī, but along with his sister Kripī, also born from the nymph, he was brought up by Śantanu. He was proficient in the science of archery. In the great war he sided with the Kauravas, and after all had been slain he was given an asylum by the Pāṇḍavas. He is one of the seven Chirajīvinā.] कृपश्च समितिज्ञयः Bg. 1. 8.

कृपण a. [कृप्-क्युन् न लत्वम्] 1 Poor, pitiable, wretched, helpless; राजन्नपत्यं रामस्ते पाल्याश्च कृपणाः प्रजाः U. 4. 25; व्रजतु च कृपा काय कृपणा Nag. 5. 30; Rām. 2. 32. 28. -2 Void of judgment, unable or unwilling to discriminate or to do a thing; कामार्ता हि प्रकृतिकृपणाश्चेतनाचेतनेषु Me. 5; so जराजीर्णैश्चर्यग्रसनगहनाक्षेपकृपणः Bh. 3. 17. -3 Low, mean, vile; कृपणाः फलहेतवः Bg. 2. 49; Mu. 2. 18; Bh. 2. 49. -4 Miserly, stingy. -5 Avaricious. -णम् Wretchedness; कुत्साय शुष्णं कृपणे परादात् Rv. 10. 99. 9; Ms. 4. 185. -णः 1 A worm. -2 A miser; कृपणेन समो दाता मुवि कोऽपि न विद्यते। अनश्रन्नेव वित्तानि यः परेभ्यः प्रयच्छति Vyāsa. -Comp. -धी, -बुद्धि a. little or low-minded. -वत्सल a. kind to the poor.

कृपाणिन् Miserable.

कृपयति Den. P. To wish, desire; तत्तदभिर्वयो दधे यथा-यथा कृपयति Rv. 8. 39. 4.

कृपा [कृप्-भिदा० अङ् संप्र.] Pity, tenderness, compassion; कृपया परयाविष्टः Bg. 1. 28; चक्रवाकयोः पुरो वियुक्ते मिथुने कृपावती Ku. 5. 26; Śānti. 4. 19; सकृपम् kindly. -Comp. -अन्वित a. merciful. -आकरः -सागरः -सिन्धुः extremely compassionate. -दाष्टिः f. a look with favour, a kind look.

कृपाणः [कृपां नुदति नुद्-ड संज्ञायां णत्वम् Tv.] 1 A sword; स पातु वः कंसरिपोः कृपाणः Vikr. 1. 2; कृपणस्य कृपाणस्य च केवलमाकारतो भेदः Subhāṣ; Ks. 53. 87. -2 A knife.

कृपाणकः A sword. -णिका A knife, dagger; सेनापरि-करश्चान्यत्रयं कट्यां कृपाणिका Ks. 53. 91.

कृपाणी 1 A pair of scissors. -2 A dagger.

कृपायते Den. **Ā.** To lament, mourn.

कृपालु a. [कृपां लति ल-आदाने मि० डु] Merciful, compassionate, kind; गुरो कृपालो कृपया बहैनम् Manīratna-mālā.

कृपी The sister of कृप and wife of Droṇa. -Comp. -पतिः an epithet of Droṇa. -सुतः an epithet of अश्वत्थामन.

कृपीटम् [कृप्-कीटन्; Uṇ. 4. 184] 1 Underwood; यत्र कृपीटमनु तद्दहन्ति Rv. 10. 28. 8; forest, wood. -2 Wood, firewood. -3 Water. -4 The belly. -Comp. -पालः 1 a rudder. -2 the ocean. -3 air, wind. -योनिः fire.

कृमि a. [कृम्-इन् अत इत्वम् Uṇ. 4. 121] Full of worms, wormy. -मिः 1 A worm, an insect in general; कृमिकुल-चितम् Bh. 2. 9; यदिदं किञ्चाश्वभ्य आकृमिभ्यः Bri. Up. 6. 1. 14. -2 Worms (disease). -3 An ass. -4 A spider. -5 The lac (dye). -6 An ant. -Comp. -कण्टकम् N. of several plants:- विडङ्ग (Mar. वावडिग), चित्राङ्ग, उदुम्बर; कृमिकण्टक तु चित्राङ्गविडङ्गोदुम्बरेषु च Medini. -कर्णः a kind of poisonous worm. -कर्णकः 'worms or lice in the ear', a kind of disease of the ear. -कोशः, -कोषः the cocoon of a silkworm. °उत्थम् silken cloth. -ग्रन्थिः a disease of the ear. -घ्नः N. of several plants used as vermifuge; as the onion, the root of the jujube, marking-nut plant &c. -घ्नी turmeric. -जम्, -जग्धम् agallochum, aloe wood. -जा lac, the red dye produced by insects. -जलजः, -वारिरुहः a shell-fish, an animal (fish &c.) living in a shell. -दन्तकः tooth-ache. -द्रवम् cochineal. -पर्वतः, -शैलः an ant-hill. -फलः the Udumbara tree. -भोजनः N. of a hell; Bhāg. 5. 26. 7, 18. -रिपुः, -शत्रुः an anthelmintic plant (विडङ्ग). -वर्णः red cloth. -शङ्खः the fish living in the conch. -शुक्तिः f. 1 a bivalve shell. -2 the animal living in it. -3 an oyster.

कृमिकः A small worm; Bhāg. 3. 31. 27.

कृमिण, कृमिल a. Having worms, wormy.

कृमिला A fruitful woman.

कृमिलिका Linen cloth dyed with red colour.

कृमालकः A white sort of kidney-bean.

कृष् 1 P. = कृ 5 P. q. v.

कृश 4 P. (कृश्यति, कृश) 1 To become lean or emaciated; य एषां ज्योतिष्मां उत यश्चकर्ष Av. 12. 3. 16. -2 To wane (as the moon). -Caus. To emaciate; कर्षयन्तः शरीरस्थं भूतग्राममचेतसः Bg. 17. 6.

कृश a. [कृश्-क्त नि०] (Compar. कशीयस्; superl. कशीष्ट) 1 Lean, weak, feeble, emaciated; कृशतनुः, कृशोदरी &c.; कृशः काशः खञ्जः श्रवणरहितः पुच्छविकलः Bh. 1. 78. -2 Small, little, minute (in size or quantity); सुहृदपि न याच्यः कृश-धनः Bh. 2. 28. -3 Poor, insignificant; Ms. 7. 208. -Comp. -अक्षः a spider. -अङ्ग a. lean, thin. (-ङ्गः) an epithet of Śiva. (-ङ्गी) 1 a woman with a slender frame; कृशाङ्ग्याः संतापं वदति नलिनीपत्रशयनम् Ratn. -2 the Priyaṅgu creeper. -अतिथि a. one who keeps his guests short of food; Mb. 12. 8. 24. -उदर a. 1 thin-waisted; सद्यस्त्वया